

SVENSKT NÄRINGSLIV

Arbetsmiljöverket
Enheten för människa och omgivning
Gunnar Åhlander

Vår referens/dnr:
179/2018

112 79 Stockholm

Er referens/dnr:
2014/116773

2019-03-15

Remissvar

Remiss avseende förslag till föreskrifter om arbetsplatsens utformning

Svenskt Näringsliv har fått möjlighet att lämna synpunkter på förslag till föreskrifter och allmänna råd om arbetsplatsens utformning. Svaret är gemensamt framtaget av Svenskt Näringsliv och dess medlemsorganisationer. Vi delar även de synpunkter som framförts av våra medlemsorganisationer i deras respektive remissvar.

Svenskt Näringsliv lämnar härmed följande synpunkter.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv delar Arbetsmiljöverkets uppfattning om att föreskrifterna om arbetsplatsens utformning behöver göras tydligare. Vi anser dock att förslaget till föreskrifter behöver revideras och omstruktureras i vissa delar, inte minst mot bakgrund av dess omfattning och vikten av att regelverket ska vara begripligt och kunna tillämpas av alla typer av arbetsgivare, stora som små.

Svenskt Näringsliv konstaterar att flera av de föreslagna ändringarna i förslaget till föreskrifter inte har beaktats i konsekvensutredningen, vilket bör vara ett krav.

Svenskt Näringsliv beklagar att Arbetsmiljöverket valt att överimplementera vissa delar av EU-direktiv 89/654/EEG, framförallt avseende krav på utblick och bedömning om tillgänglighet.

Svenskt Näringsliv ser fördelar med att föra samman föreskrifterna om arbete i kylda livsmedelslokaler (AFS 1998:2) och föreskrifterna om arbete i stark värme (AFS 1997:2) med föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Men detta kräver att undantaget gällande arbete i stark värme, som till helt övervägande del beror av solstrålning, finns kvar. Vi anser emellertid inte att föreskrifterna om skyltar och signaler (AFS 2008:13) ska föras in i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

Svenskt Näringsliv anser att bestämmelserna under rubriken Projekteringsansvar och som berör byggherren, projektörer och Bas-P m.fl. i stället ska föras in i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3) och inte placeras i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

Svenskt Näringsliv delar Arbetsmiljöverkets uppfattning om att arbetsgivare som inte råder över en arbetsplats ska undantas från samtliga krav i föreskrifterna.

Allmänna synpunkter

Konsekvensutredningen

Svenskt Näringsliv anser att konsekvensutredningen är bristfällig inom vissa av de områden som berörs av föreskrifterna. Dessutom saknas analyser och kostnadsberäkningar avseende flera av de föreslagna ändringarna, exempelvis arbete i stark värme, krav på mått för rörlighet på arbetsplatsen samt tak på varumottag. Flera av de förslag som ej beaktats i konsekvensutredningen kommer att leda till omfattande kostnadsökningar för företagen, något som framförallt gällande mindre företag kan te sig orimliga. Andra kostnadsberäkningar är alldeles för lågt tilltagna, exempelvis skärpta krav på bedömning av tillgänglighet.

I konsekvensutredningen under rubriken Beskrivning av problemet, anges att förhållandena på arbetsmarknaden har förändrats sedan de nuvarande föreskrifterna började gälla. Som exempel anges att det är vanligare med bl.a. långa underentreprenörskedjor, utländsk arbetskraft inhyrd arbetskraft. Vi anser att denna information är såväl dyster som helt irrelevant när det kommer till förslaget om nya föreskrifter om arbetsplatsens utformning. Det är anmärkningsvärt att Arbetsmiljöverket ser en koppling mellan bl.a. utländsk arbetskraft och frågor om arbetsplatsens utformning. Arbetsmiljöverket bör i stället beakta de möjligheter som framtida ny teknik medför.

Dubbelreglering

I förslaget till föreskrifter om arbetsplatsens utformning förekommer flertalet dubbelregleringar avseende bl.a. frågor om hot och våld samt tillgänglighet.

Lagstiftningen på arbetsmiljöområdet bör inte innehålla dubbelregleringar eller bestämmelser som kolliderar med annan lagstiftning. I stället kan hänvisningar göras till andra regelverk i de allmänna råden eller i en vägledning. Det är likaså angeläget att tillsynen från olika statliga myndigheter avgränsas och samordnas i så hög utsträckning som möjligt.

Struktur och uppdelning av regelverket

Byggherren, projektörer och Bas-P

Svenskt Näringsliv delar inte Arbetsmiljöverkets uppfattning om att bestämmelserna gällande byggherren, projektörer och Bas-P ska föras in i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

Vi anser att det vore bättre att placera det som står om projekteringsansvaret i föreslagna föreskrifter (8- 21 §§) i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3) för att därefter, inom ramen för den nya regelstrukturen, föras in i det nya föreskriftshäftet "Ansvar för byggherrar m.fl., del 1.2". Föreskrifter som riktar krav mot de professionella aktörerna i byggprocessen bör så långt möjligt vara samlade i ett regelverk. Denna hantering

skulle renodla föreskrifterna om arbetsplatsens utformning till just den faktiska och befintliga arbetsplatsen som en arbetsgivare äger eller hyr lokal för arbetstagarnas verksamhet.

Skyltar och signaler

Svenskt Näringsliv anser inte att föreskrifterna om skyltar och signaler ska föras in i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning eftersom det saknas en naturlig koppling.

Arbete i stark värme

Ansvaret för arbetsgivare när det gäller arbete i stark värme har utökats i och med att undantaget om värme som till helt övervägande del beror av solstrålning nu är borttagen. Vi anser att undantaget ska behållas för att undvika orimliga konsekvenser. Det är dessutom anmärkningsvärt att denna förändring inte tas upp i konsekvensutredningen främst mot bakgrund av att förslaget kommer att påverka flertalet arbetsplatser och leda till ökade kostnader samt dessutom medföra ett utökat arbetsgivaransvar.

Funktionskrav som kompletteras av en vägledning

Arbetsmiljöverket bör i förevarande förslag eftersträva att kraven utformas som funktionskrav och inte som detaljföreskrifter. Detta för att öka möjligheten för arbetsgivare att uppfylla kraven utifrån sina förutsättningar. Teknikutvecklingen och ny vetenskaplig forskning kan annars göra att detaljföreskrifter blir ett hinder i arbetsgivarens förebyggande arbete istället för motsatsen.

Funktionskraven bör kompletteras med en vägledning med tydliga beskrivningar kring hur kraven kan efterlevas. En sådan vägledning bör arbetas fram snarast och färdigställas i samband med att föreskrifterna träder i kraft. I samband med framtagandet av en vägledning bör arbetsmarkandes parter fungera som en referensgrupp.

Även mot bakgrund av föreskriftens omfattning och komplexitet i många delar, är det nödvändigt att föreskrifterna kompletteras med en vägledning.

Höjning av skyddsnivå

Svenskt Näringsliv ifrågasätter den rättsutveckling som nu sker på Arbetsmiljöverket när myndigheten allt oftare höjer skyddsnivån genom att göra bestämmelser ännu mer detaljerade utan någon som helst analys eller belägg för att denna åtgärd är nödvändig och utan att beakta proportionalitetsprincipen.

Svenskt Näringsliv finner det anmärkningsvärt att Arbetsmiljöverket föreslår att höja kravet för arbetsgivare gällande ett fritt arbetsutrymme om minst 0,8 m från ett allmänt råd till föreskrift, se 37 §, utan att redogöra för skälen och dess följder i konsekvensutredningen. Vi anser att den typ av detaljreglering riskerar att begränsa framtida tekniska lösningar. Dessutom har Arbetsmiljöverket valt att lägga till att samma krav ska gälla "motsvarande utrymmesbehov", vilket är en högst oklar formulering. Vi kan konstatera att det inte framgår av konsekvensutredningen vad denna nya bestämmelse innebär eller varför den tillkommit och inte heller vilka konsekvenser förslaget medför. Vi anser därför att det krävs en redogörelse för detta i konsekvensutredningen i det fall kravet ska finnas kvar.

Definitioner och tillämpningsområde

Definitionen av arbetsplats bör tydliggöras. Det bör framgå att en arbetsplats är något som arbetsgivaren råder över. Dessutom bör klargöras hur begreppet arbetsplats förhåller sig till begreppet arbetsställe.

Svenskt Näringsliv delar Arbetsmiljöverkets uppfattning om att arbetsgivaren som inte råder över en arbetsplats ska undantas från samtliga krav i föreskrifterna.

Standarder

Svenskt Näringsliv anser inte att det är lämpligt att, som i ett flertal allmänna råd, hänvisa till frivilliga standarder eftersom dessa inte finns allmänt tillgängliga och kostnadsfria. Om företagen måste betala för en standard som en myndighet hänvisar till ska den göras allmänt tillgänglig och kostnadsfri annars ska hänvisningen tas bort.

Tillgänglighet

Svenskt Näringsliv anser att frågan om tillgänglighet tar ett oproportionerligt stort utrymme av föreskrifterna. Vi anser att det är tillräckligt att ha kvar 34 § som kompletteras med diskrimineringslagens regler om bristande tillgänglighet och aktiva åtgärder samt reglerna i arbetsmiljölagen och föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1). Vi anser att 21 § bör flyttas och föras in i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete för att därefter, inom ramen för den nya regelstrukturen, föras in i det nya föreskriftshäftet "Ansvar för byggherrar m.fl., del 1.2". Vi anser vidare att 33 § bör strykas eftersom den bestämmelsen mer är att betrakta som en definition av en tillgänglig arbetsplats eller som en vägledning till 34 §. Vidare finns enligt vår bedömning inte tillräckligt med underlag som motiverar att införa ytterligare bestämmelser med krav på bedömning av tillgänglighet. Vi anser därför att även 22 § bör strykas.

Enligt artikel 20 i direktiv 89/654/EEG ska arbetsplatserna planeras så att de vid behov kan ta emot handikappade arbetstagare. Denna artikel har enligt den av Arbetsmiljöverket framtagna parallelluppställningen implementerats genom 21 § och 33 § i förslaget till föreskrifter. Därutöver har Arbetsmiljöverket föreslagit att införa ytterligare ett krav i 22 § som innebär att arbetsgivaren ska undersöka samt utreda och dokumentera åtgärder, detta "oavsett om det finns ett aktuellt behov". Det finns redan i dag liknande regler i diskrimineringslagen avseende aktiva åtgärder. Det finns vidare krav om tillgänglighet i 8 § föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete samt i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen. Mot bakgrund av att redan befintlig lagstiftning reglerar frågor om tillgänglighet, ifrågasätter vi att det införs ytterligare krav som hanterar i princip samma frågor. Det finns även anledning att ifrågasätta kravet i 22 § utifrån dels proportionalitetsprincipen, dels utifrån den administrativa börda som åtgärderna innebär. En bedömning av tillgänglighet kräver en bred kunskap hos arbetsgivaren när det gäller olika typer av funktionsnedsättningar och de eventuella behov som krävs vid bl.a. utformning av arbetsplatsen.

Arbetsmiljöverket bör vidare beakta att alltför höga krav gällande tillgänglighet kan riskera att leda till motsatt effekt dvs. att arbetsgivare drar sig för att anställa funktionsnedsatta på grund av de merkostnader som förslaget innebär.

Dagsljus och utblick

Svenskt Näringsliv beklagar att Arbetsmiljöverket överimplementerar artikel 8 i EU-direktiv 89/654/EEG och behåller kravet på utblick i förslaget till föreskrifter. Vi efterfrågar skälet till varför kravet om utblick ska behållas samt konsekvenserna för företagen. Om Arbetsmiljöverket anser att krav om dagsljus och utblick ska finnas kvar på det sätt som föreslagits ska det i vart fall framgå att en rimlighets-/proportionalitetsbedömning ska göras i det enskilda fallet. I och med att detta handlar om åtgärder som kan medföra höga kostnader är det av oerhört stor vikt att det finns ett stort utrymme för enskilda bedömningar.

Det hade varit önskvärt om Arbetsmiljöverket i sin konsekvensutredning hade redogjort för hur den nya bestämmelsen i 130 § ska tolkas i förhållande till de idag relativt utförliga allmänna råd, bland annat avseende undantaget för vissa verksamheter. Det bör vidare beaktas att ljusförhållandena ser olika ut i olika delar av Sverige. Det är därmed av stor vikt att föreskrifterna kompletteras med en tydlig vägledning, något vi framfört ovan.

Mot bakgrund av att en ny kunskapssammanställning om dagsljus kommer att färdigställas under våren 2019, hade det varit lämpligt om vi fått ta del av denna innan vi lämnar synpunkter på föreskriftsförslaget. I dagsläget finns, såvitt vi känner till, mycket begränsad forskning kring sambandet mellan dagsljus/utblick och ohälsa. Dessutom finns genom teknikutvecklingen många teknologiska lösningar för att kompensera för brist på dagsljus.

Förvaringsutrymmen och omklädningsrum

Svenskt Näringsliv anser att bestämmelserna om förvaringsutrymmen och omklädningsrum, i förslagets 71 - 80 §§, i dess nuvarande utformning är såväl förvirrande som obegripliga.

Under rubrikerna anges olika begrepp för arbetskläder såsom privata arbetskläder, arbetskläder och särskild arbetsklädsel. Här krävs definitioner av begreppen för att kraven ska bli begripliga. Dessutom kan lämpligheten med att införa ett flertal nya begrepp kring arbetskläder starkt ifrågasättas.

Vi konstaterar dessutom att det är högst oklart om kravet i 77 § 2 p. omfattar verksamheter som omfattas av arbetskläder i enlighet med 16 § i föreskrifter om smittrisker (AFS 2018:4). Konsekvensutredningen har överhuvudtaget inte redogjort för hur kravet ska hanteras i förhållande till kravet i 16 § i föreskrifter om smittrisker. Om konsekvensen av kravet blir att alla verksamheter med hemtjänst, särskilt boende (äldreboenden) och LSS-boenden ska inrätta omklädningsrum kommer detta att innebära enorma kostnadsökningar för dessa verksamheter. Vidare konstaterar Svenskt Näringsliv att kravet på skilda omklädningsrum (79 §) redan omfattas av regelverket om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen, vilket innebär att denna fråga är dubbelreglerad. Även detta borde ha beaktats och analyserats i konsekvensutredningen.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Peter Jeppsson

